

นิมิต

- เป็นเครื่องรู้ของจิต •

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ : นิมิตนี้มีหลายอย่าง บางอย่างแสดงให้เห็นเป็นตัวอย่าง อย่างหนึ่ง และอีกอย่างหนึ่งก็ให้เห็นเหมือนฝัน และอีกอย่างหนึ่งก็แสดงให้เห็นเหมือนทิพย์ เป็นนิมิต ความหมาย ขอท่านอาจารย์ได้อธิบายให้ฟัง

หลวงพ่อพุทธ : นิมิตก็มีความหมายตรงตัวอยู่แล้วว่า เป็นเครื่องรู้ของจิต

นิมิตจะเกิดขึ้นได้ในจิตสมาธิ คือ เมื่อผู้ภาวนา พุทโธ พุทโธ พุทโธ เมื่อจิตมีอาการ เคลิ้ม ๆ ลงไป จิตสงบ สว่าง กระแสจิตส่งออกไปข้างนอก แล้วก็เกิดขึ้นมาในลักษณะต่าง ๆ เช่น ภาพคน ภูตผี ปีศาจ เทวดา

และอีกอย่างหนึ่ง ในการพิจารณาอสุภกรรมฐานหรือธาตุกรรมฐาน ในขั้นต้น ผู้ปฏิบัติ อาศัยการน้อมนึกพิจารณา น้อมไปสู่ความเป็นอสุภกรรมฐาน ความไม่สวย ไม่งาม น่าเกลียด โสโครก ของร่างกาย น้อมไปสู่ความเป็นธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ คือ เป็นองค์ประชุมของ ธาตุ ๔ ด้วยความตั้งใจก็ดี เมื่อจิตสงบตั้งมั่นเป็นสมาธิแล้ว จิตอยู่ในระดับอุปปจารสมาธิ ก็เกิดนิมิตภายนอกขึ้นมา

เมื่อผู้ปฏิบัติพิจารณานิมิตภายนอกกาย นิมิตภายนอกกายจะย้อนกลับเข้ามาภายใน หมายถึงจิตนั้นน้อมเข้ามาในกาย แล้วจิตจะมารู้ถึงนิมิตภายในกาย ในขณะที่จิตรู้ที่อยู่ภายใน ตัวนั้น จิตจะมีลักษณะตั้งอยู่ระหว่างกลางของกาย แล้วจิตจะไปรู้อยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งภายในกาย

เมื่อจิตมองดูสิ่งที่รู้เห็นอยู่ภายในกายนั้น จิตจะพิจารณากายต่อไป จนกระทั่งจิตละเอียด ลงไปจนถึงขั้นอัปปนาสมาธิ

เมื่อจิตถึงขั้นอัปปนาสมาธิแล้ว จิตจะมีลักษณะคล้าย ๆ กับถอนตัวออกมาจากร่างกาย เมื่อถอนตัวออกจากร่างกายแล้ว จิตจะมาลอยเด่นอยู่ แล้วจิตจะย้อนกลับไปมองดูกายเดิม

ในเมื่อจิตย้อนกลับไปมองดูกายเดิม จิตก็มองเห็นภายในลักษณะที่นั่งหรือนอนอยู่ก็ตาม แล้วกายนั้นจะแสดงอาการขึ้นฮึด เน่าเปื่อย ผุพัง สลายไป ในที่สุดก็ยังเหลือแต่โครงกระดูก แล้วโครงกระดูกก็หลุดออกไปเป็นชิ้น ๆ และแตกหักเป็นท่อนน้อยท่อนใหญ่ ในที่สุดกระดูกก็ หลุดละเอียดลงไป และหายไปในที่สุด

อันนี้เป็นนิมิตซึ่งเกิดขึ้นในจิตโดยปราศจากสัญญาใด ๆ ที่น้อมนึก นิมิตอันนี้เรียกว่า **อุคคหนิมิต**

ในขณะที่จิตมองเห็นนั้น จิตยังไม่บอกว่าเป็นอะไร เรียกว่าอะไร คือ เมื่อกายที่จิตมองเห็นนั้นมีอาการต่าง ๆ ผิดแปลก เช่น ขึ้นฮึด เน่าเปื่อย ผุพังลงไป ดังที่ได้บรรยายมานั้น อันนี้จิตอยู่ในขั้น **ปฏิภาคนิมิต** เป็นอุบายสำหรับฝึกฝนอบรมจิตในขั้นสมณะ

เมื่อจิตมองดูนิมิตนั้น นิมิตนั้นอาจจะหายไป เมื่อนิมิตนั้นหายไป ก็ยังเหลือแต่สภาวะจิต ผู้รู้ นิ่ง สดใส สว่างชั่วขณะหนึ่ง ก็จะเกิดภูมิรู้เกิดขึ้นภายในจิต คือ มีแต่เกิดขึ้นดับไป เกิดขึ้น

หลวงพ่อจรัญ ฐิตธมฺม

ดับไป อยู่ภายในจิต จิตของผู้ปฏิบัติก็จะจดจ้องมองดูจิตที่เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ โดยปราศจากเจตนาสัญญาใด ๆ ทั้งนั้น

สิ่งที่มองเห็นนั้นเรียกว่าอะไรเรียกไม่ถูก ไม่มีความหมาย ในสมมุติบัญญัติที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในธัมมจักกัปปวัตตนสูตรว่า สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นทั้งหมดมีความดับไปเป็นธรรมดา

สิ่งใดสิ่งหนึ่งในที่นี้หมายถึงอะไร จะเรียกชื่อตามสมมุติบัญญัติไม่ถูก พระพุทธเจ้าจึงตรัสว่า สิ่งใดสิ่งหนึ่ง อันนี้เป็นความรู้ของจิตที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติธรรมขั้นสูง

ถ้าหากว่าจิตมองดูสิ่งที่เกิดขึ้นดับไป เกิดขึ้นดับไปแล้วก็ถอนออกมาจากสภาวะรู้อย่างนั้น จิตของผู้ปฏิบัติในขั้นนี้ก็เรียกว่าจิตอยู่ในขั้น **สมถกรรมฐาน**

แต่ถ้าหากสิ่งที่จิตมองดูนั้นเกิด **อนิจจสัญญา** ความสำคัญมันหมายความว่า สิ่งที่เราเห็นนั้นเป็นของไม่เที่ยง แล้วก็เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา จิตของผู้ปฏิบัติก็จะวิ่งเข้าสู่ **ภูมिवิปัสสนา**

ในขณะที่จิตรู้อย่างนั้น ไม่มีอะไรปรากฏ คือ มีแต่จิตตัวผู้รู้นั้น เตนอยู่ และสิ่งที่รู้จักปรากฏอยู่ คือจิตกับความรู้ที่เกิดขึ้นภายในจิต และมีสติรู้ตามจิตคือสิ่งรู้อันนั้น อันนี้เรียกว่าการปฏิบัติอยู่ในภูมิจิตภูมิจิตขั้นสูง

และอีกอย่างหนึ่ง ในลักษณะเช่นนี้ ไปตรงกับพุทธภาษิตที่ว่า ในกาลใดก็ดี เมื่อธรรมทั้งหลายย่อมปรากฏอยู่แก่พราหมณ์ผู้มีความเพียร ในกาลนั้นความสงสัยย่อมสิ้นไป

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ : สำหรับนิมิตนี้ ถ้าเป็นถึง อุดคคหนิมิต หรือ ปฏิภาคนิมิต ทำให้สามารถที่จะเห็นได้จากการที่เราดู หมายความว่า ภาพที่เห็นนิมิตอีกอย่างหนึ่ง คล้าย ๆ กับฝัน มีความจริงเพียงใด ภายหยาบหรือนิมิตในฝัน ตัวเองมีนิมิตว่าอย่างนั้น แล้วไปถามว่าแปลว่าอะไร บางทีก็มีความจริง หรือบางทีไปถามพระอาจารย์ อธิบายว่ามีนิมิตว่าอะไรบ้าง และท่านก็บอกว่ามีนิมิตอย่างนั้น ๆ ที่แปลนิมิต เรื่องนิมิตนี้มีความจริงอย่างไร

หลวงพ่อกุญ : นิมิตนี้ บางครั้งก็มีความจริง บางครั้งก็ไม่มีความจริง เหมือน ๆ กับความฝัน คือ นิมิตหรือการฝันในขั้นนี้เป็นเรื่องพื้น ๆ โดยทั่วไป

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ : แต่เรื่องนิมิตนี้เคยนำไปถามท่านผู้ทรงศีล หรือพวกหมอดู เคยไปถามท่านอย่างเมื่อเร็ว ๆ นี้ ได้ไปถามหลวงปู่ขาวว่า จะเป็นอย่างไรกับเหตุการณ์เมื่อเร็ว ๆ นี้ ท่านมีนิมิตหรือเปล่า หลวงปู่ท่านก็บอกว่า มีนิมิต เห็นแปลกก็ตีความหมายว่าไม่มีอะไรมาก ท่านก็บอกว่าไม่มีอะไรมาก แต่ท่านก็ตีความว่าไม่ค่อยจะดี

อย่างนี้นิมิตของผู้ทรงศีลจะเป็นความหมายได้อย่างไร และอีกอย่างหนึ่งถ้าท่านแปลมาจะมีวิธีการอย่างไร

หลวงพ่อกุญ : นิมิตของผู้ทรงศีลก็อาศัยความมีศีล และอาศัยความรู้ลึกของจิต อาศัยความคิดที่เกิดขึ้นของความรู้เมื่อเกิดนิมิตขึ้นมา โดยการพิจารณาในนิมิตสมาธิภาวนา ย่อมเป็นสิ่งที่จริง

สมเด็จเจ้าอยู่หัว

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ กราบนมัสการหลวงพ่อบุช
ในงานฉลองอุโบสถวัดหนองจรเข้ อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ : คำว่า อุกคหนิมิต มีความหมายมาจากคำว่า การทำจิตใจให้มีสติ ไม่ให้หลงในความสวยงามงาม ในทางตรงข้าม

หลวงพ่อบุช : ความมีสติ ความไม่หลงติดในความสวยงาม เป็นผลเกิดจากการพิจารณาทำอุคคหนิมิตให้เกิดขึ้นได้แล้ว แต่อุคคหนิมิตหมายถึงสิ่งที่มองเห็นติดตา เกิดจากการเพ่งกลืนอย่างใดอย่างหนึ่ง จนเกิดสมาธิแน่น แน่น มองเห็นเป็นนิมิต ลืมตาก็เห็น หลับตาก็เห็น เรียกว่า อุคคหนิมิต

อีกอย่างหนึ่ง เมื่อโยคาวจร มาพิจารณาอาการ ๓๒ มีผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เป็นต้น โดยน้อมไปสู่ความเป็นสิ่งปฏิกูล น่าเกลียด สกปรก โสโครก จนจิตสงบตั้งมั่นเป็นสมาธิสว่างไสว มีปีติ สุข เอกัคคตา เป็นหนึ่งแน่น แน่น แล้วเกิดนิมิตมองเห็นอาการใดอาการหนึ่งในอาการ ๓๒ เช่น กระดูกเป็นต้นก็ดี หรือเกิดนิมิตมองเห็นสิ่งปฏิกูลภายในร่างกายก็ดี หลับตาก็มองเห็น ลืมตาก็มองเห็นติดตา เรียกว่า อุคคหนิมิต

ผลเพื่อบรรเทาโรคให้เบาบางลง หรือขจัดโรคให้หมดไปตามกำลังแห่งสมาธิและสติปัญญา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ : การพิจารณาความไม่สวยงามนี้ มันเป็นสมมุติบัญญัติ ไม่มีความหมายหรือแล้วแต่จะคิดไป ใช่หรือไม่

หลวงพ่อพุธ

หลวงพ่อกุศล : แล้วแต่จะคิด ทุกสิ่งทุกอย่างก่อนที่จะเกิดความจริงขึ้นมา ต้องอาศัยความเป็นจริงที่ปรุงแต่งขึ้นมา เพื่ออบรมจิตของตัวเองให้มีความเห็นคล้อยตาม และเกิดความเชื่อถือว่าเป็นอย่างนั้น

ถ้าหากจะพิจารณาในปัจจุบันนี้ให้พิจารณาน้อมไปถึงอดีต หากร่างกายนี้แตกสลายไปแล้ว ผมงี้ดี ขนงี้ดี เล็บงี้ดี หนังกี้ดี ฟันงี้ดี ล้วนแต่แตกสลายไป ให้น้อมไปพิจารณาเพื่อให้เกิดจิตเกิดความรู้ความจริง เห็นจริง แม้จะไม่เกิดความเห็นอย่างนี้ แม้จิตจะไม่น้อมเข้าไปสู่พระธรรมวินัยที่ถูกต้องดังกล่าวก็ตาม

ผลของการทำบุญ

- การทำบุญนั้นเพื่อกำจัดกิเลส •

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ : การทำบุญ ผลบุญที่ได้อยู่ที่ไหน จะได้อยู่ที่จิตของเรา หรือจะได้อยู่ที่เรา จะได้ผลบุญ คนเราส่วนมากเวลาทำบุญคิดว่าจะได้ผลบุญอย่างนี้

แต่บางทีก็ฟังดูว่า ถ้าทำบุญทำทานหรือทำอะไรมันก็ได้กุศล ผลมันก็ได้อยู่ที่ใจ เลยทำให้ผลอยู่ที่จิตใจของเราและก็เป็นการศึกษาจิตใจของเรา

หลวงพ่อกุศล : การทำบุญ โดยความมุ่งหมายที่แท้จริง ก็เป็นอุบายฝึกฝนอบรมจิตของผู้กระทำนั้น ให้เป็นผู้มีเมตตาอารีอารอบแก่บุคคลอื่น และการทำบุญนั้นเพื่อกำจัดกิเลส เป็นการฝึกฝนอบรมจิตใจให้เกิดมีวิเศษกว้างขวาง อารีอารอบรู้จักเอื้อเฟื้อแก่มนุษย์และสัตว์

แต่สำหรับอุบายโดยตรง เพื่อเป็นการจูงใจผู้ที่จะหลงผิดได้ทำบุญ เพื่อผลบุญจะติดตัวไปหลังจากตายแล้ว จะได้ไปเกิดเป็นมนุษย์บ้าง เทวดาบ้าง อันนี้ก็เป็นการอุบายเท่านั้น

ความหมายของกรรมฐาน

- งานทางจิตที่เกี่ยวเนื่องด้วยจิตโดยตรง •

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ : คำว่ากรรมฐานมีความหมายอย่างไร ขอพระคุณเจ้าอธิบายด้วยเจ้าค่ะ

หลวงพ่อกุศล : กรรมฐาน ตามความหมายของคำศัพท์ หมายความว่า เป็นที่ตั้งแห่งการงาน ความหมายในทางธรรมะ หมายถึง การทำงานทางจิตที่เกี่ยวเนื่องด้วยจิตโดยตรง เรียกว่า **กรรมฐาน**

อารมณ์ของกรรมฐาน **พุทโธ** เป็น พุทธานุสติ เป็นที่ตั้งของการงานในทางจิตใจ **ธัมโม** ธรรมะ ก็เป็นที่ตั้งการงานของจิตอย่างหนึ่ง **สังโฆ** พระอริยสงฆ์ ก็เป็นที่ตั้งการงานทางจิตอย่างหนึ่ง

อานาปานสติ การกำหนดรู้ลมหายใจ หายใจเข้าออกก็ให้รู้ว่าสั้นหรือยาว หยิบหรือละเอียด สบายหรือไม่สบาย เป็นที่ตั้งของกรรมฐานอย่างหนึ่ง

คำว่า กรรมฐาน จึงหมายถึง ที่ตั้งการงานในทางจิต

พูดถึงหลักกรรมฐานตามแนวทางปฏิบัติ เฉพาะอารมณ์ของสมถกรรมฐานมีถึง ๔๐ อย่าง ตามที่ปรากฏในคัมภีร์ มีอนุสติ ๑๐ อสุภ ๑๐ ธาตุกรรมฐาน ๔ และอารมณ์อื่น ๆ ซึ่งเป็น อารมณ์ของสมถะ และเป็นที่ตั้งแห่งการงานในทางจิตทั้งนั้น

พูดถึง **อนุสติ** หมายถึง การระลึกถึง อารมณ์ จิตใจ

ในอนุสติ ๑๐ พุทธานุสติ ธัมมานุสติ สังฆานุสติ คือ ระลึกถึงพระคุณของพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์และรวมทั้งอนุสติ ๘ ข้อข้างต้น อันนี้เป็นกรรมฐานที่เกี่ยวข้องด้วยการบริกรรมภาวนา การบริกรรมภาวนาสามารถทำจิตให้สงบลงได้เพียงแค่อุปจารสมาธิ

แต่อนุสติข้อที่ ๙ และ ๑๐ ได้แก่ กายคตาสติและอานาปานสนินั้น **กายคตาสติ** คือ การพิจารณากายเป็นอารมณ์ **อานาปานสติ** คือ การกำหนดลมหายใจเป็นอารมณ์ อารมณ์ กรรมฐาน ๒ อย่างนี้ สามารถทำจิตของผู้ปฏิบัติให้สงบ และสามารถเดินเข้าไปสู่ความเป็น อุปจารสมาธิ อัปนาสมาธิ โดยลำดับ และการกำหนดรู้ลมหายใจก็ดี การพิจารณากายคตาสติก็ดี ทั้ง ๒ อย่างนี้จัดเป็น **กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน** เป็นแนวทางยังจิตใจให้สงบในชั้น สมถกรรมฐานด้วย และจะเป็นเครื่องหมายให้จิตรู้ **พระไตรลักษณ์** คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ด้วย เพราะการพิจารณากายก็ย่อมบ่งถึงการเปลี่ยนแปลงภายในกาย คือ กายปกติ ทุกสิ่งทุกอย่างยังอยู่ในสภาพปกติ

ผู้ปฏิบัติพิจารณากายคตาสติ มีจุดมุ่งหมายที่จะให้เป็นไปได้ ๒ อย่าง คือ

ประการแรก ให้มองเห็นร่างกายที่พิจารณาอยู่นั้นเป็นของปฏิกูล สกปรก น่าเกลียด โสโครก น่าเบื่อ ยุง ฟัง ไม่สวย ไม่งาม อันนี้เพื่อกำจัดราคะ ความกำหนัดยินดี เป็น ความจำเป็นสำหรับผู้บวชในพระธรรมวินัยต้องปฏิบัติ ในแง่พิจารณากายคตาสติมุ่งสู่จุด อสุภกรรมฐาน เป็นสิ่งจำเป็นมาก

และอีกแง่หนึ่งนั้น พิจารณาโดยกำหนดอาการ ๓๒ เหมือนกัน แต่จะโน้มจิตใจให้รู้ ลงไปในแง่เป็นธาตุกรรมฐาน คือ เป็นธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ จนกระทั่งให้จิตสามารถมองเห็นว่า ร่างกายทั้งหมดนี้เป็นธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ จริง ๆ

ในการพิจารณาน้อมใจเชื่อ และพิจารณาย้อนกลับไปกลับมาอยู่อย่างนั้นว่า ร่างกาย เป็นแต่เพียงธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ จนกระทั่งจิตสงบลงไปแล้ว สามารถรู้ความจริงปรากฏ ขึ้นเป็นนิมิต ให้เห็นว่ากายของเราเป็นแต่เพียงธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ แยกเป็นส่วน ๆ แล้ว ไม่มีตัวตน ไม่ใช่สัตว์บุคคลตัวตนเราเขา แล้วจิตจะได้ความรู้ขึ้นมาว่าร่างกายทั้งหมดนี้เป็น เพียงการประชุมของธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ เท่านั้น เพราะความเป็นสัตว์ เป็นชีวิต เป็นเรา เป็นเขา ไม่มี

ในเมื่อความเป็นคน เป็นสัตว์ เป็นเรา เป็นเขา เป็นชีวิตไม่มี ภายในจิตก็เกิดความ รู้ขึ้นมาว่า กายของเราจะเป็นเราเขาเพียงแค่มุมติบัญญัติ เมื่อพิจารณาแยกออกมา จริง ๆ แล้วไม่มีอะไรเป็นตัวเป็นตน หรือเป็นเขาเป็นเรา หรือเป็นสัตว์บุคคล เพราะสิ่ง เหล่านั้นเป็นอนัตตา ไม่ใช่ตัว ไม่ใช่ตนที่แท้จริง

คณาจารย์

อันนี้คือจุดมุ่งหมายของการพิจารณากายคตาสติ

และพร้อม ๆ กันนั้น แม้ว่าการพิจารณาลมหายใจเข้าออกก็ดี การพิจารณากายเป็น
อสุภกรรมฐาน เป็นของปฏิกุศล น่าเกลียด ไม่สวย ไม่งาม เป็นของโลโครกก็ดี การพิจารณา
กายเป็นธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ จนเห็นชัดลงไปก็ดี ถ้าหากว่าจิตรู้แต่เพียงแค่การเป็นไป
อย่างนี้ แม้ไม่มีความสำคัญมันหมายความว่า ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา
จิตของผู้ปฏิบัติก็เป็นเพียงขั้น **สมถกรรมฐาน** เท่านั้น

แต่ถ้าหากว่าภูมิจิตของผู้ปฏิบัติปฏิบัติตนไปสู่ **อนัตตสัญญา** คือ ความสำคัญมันหมายความว่า
เป็นอนัตตา ไม่ใช่ตัวไม่ใช่ตน **วิปัสสนาญาณ** ก็บังเกิดขึ้น คือรู้ว่าสิ่งทั้งปวงเป็นอนัตตา ไม่ใช่
ตัวไม่ใช่ตน

ทำดีได้ดี

- เมื่อผลแห่งความชั่วยังไม่ปรากฏ เขาก็ยังไม่รู้ว่าสิ่งที่เขานั้นเป็นความชั่ว •

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ : คนที่เรียกตนเองว่าเป็นคริสต์ แต่ตัวเองเป็นพุทธ ดิฉันไม่เข้าใจ อย่างเพื่อน
ของดิฉันก็เหมือนกัน สงสัยเรื่องกรรม พระท่านว่าให้ทำดี เราทำดีแต่ไม่เห็นได้ดี คนอื่นเขา
ไม่เห็นได้ทำดีแต่กลับได้ดีและร่ำรวยมีอำนาจวาสนา ส่วนเราทำดีนี้จะไม่ได้ดี

ขอคำอธิบายว่า ทำดีได้ดีนี้ หมายถึงความดีที่ยั่งยืน มิได้หมายถึงดีสำหรับกายเนื้อ
เฉพาะตอนนั้นเท่านั้น หรือในชาตินี้ดีเอาตัวรอดหรือเป็นผู้ประเสริฐ ทำดีแล้วจะเอาตัวรอดได้
ปลอดภัยได้ หมายความว่าสักวันหนึ่งคงจะได้ความดี ใช่ไหมเจ้าคะ

หลวงพ่อบุญ : ใช่ สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสเอาไว้ว่า คนทำความชั่วเมื่อผลแห่งความชั่วยังไม่
ปรากฏแล้ว เขาก็ยังไม่รู้ว่าสิ่งที่เขานั้นเป็นความชั่ว บางครั้งตนทำดี แต่ผลแห่งความดีนั้น
ยังไม่ปรากฏ เขาก็ยังไม่รู้ว่าความดีที่เขาทำนั้นเป็นความดี

ส่วนมากความรู้สึกของคนเราโดยทั่ว ๆ ไป เขาก็มักจะพูดกันว่า บางคนทำแต่บาปแต่
กรรม ทำไมเขาจึงร่ำรวยมียศถาบรรดาศักดิ์ เขามักจะพูดกันอย่างนั้น แต่เราทำดีแล้ว
ไม่ได้ดี อันนี้ก็มิคนเขาถามบ่อย ๆ และก็โต้แก้ให้เขาไปว่า

คนที่คุณกระทำความดีกับเขา เพราะเขาไม่มีดีจะให้คุณ คุณจึงไม่ได้ดี เพราะคุณมุ่งไป
เอาดีกับคนซึ่งไม่มีความดี คุณไม่มุ่งเอาความดีกับตนเอง ถ้าคุณทำดีกับตนเอง คุณย่อมจะ
ได้ดี เช่น คุณปฏิบัติราชการ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความดี ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต งดเว้นแต่สิ่ง
ซึ่งมันผิดวินัยในหน้าที่ราชการ แม้ผู้บังคับบัญชาไม่เห็นความดีของคุณ คุณก็ได้ทำความดีใน
หน้าที่ของคุณอย่างพร้อมมูลแล้ว และผลความดีของคุณย่อมปรากฏแก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
คือ ผู้ที่พึงอำนาจความดีของคุณ

ยกตัวอย่างเช่น คุณอาจจะนครุสอนนักเรียน ผลความดีที่คุณทำอย่างตรงไปตรงมา

ความดีก็ได้แก่นักเรียนคือลูกศิษย์ของคุณนั่นเอง นักเรียนคือลูกศิษย์ของคุณ ได้วิชาความรู้ ได้สอบ สอบผ่านไป ความภาคภูมิใจที่คุณได้ทำให้ลูกศิษย์ได้รับผลสำเร็จ นั่นแหละคือความดีที่ไม่มีใครจะลบล้างได้

เพราะฉะนั้น หากเราไปทำความดีแล้วไม่หวังเอาความดีจากผู้อื่น ถ้าผู้นั้นเขามีความดีของเขา ก็จะทำให้ความดีแก่เรา แต่ถ้าเขาไม่มีความดีพอ เขาก็ไม่ให้ความดีแก่เรา เราก็ผิดหวัง

เพราะในสังคมมนุษย์ คนดีประเภทหนึ่งเขาถือความมั่งมี ความร่ำรวย ถือยศถาบรรดาศักดิ์เป็นความดี และคนดีอีกประเภทหนึ่ง เขาถือความดีที่เขากระทำด้วยความบริสุทธิ์ใจเป็นความดีที่ตนสร้าง คนประเภทนี้ถึงแม้ว่าใครจะให้ดีก็ตามไม่ให้ดีก็ตาม แต่เขาก็ภูมิใจในการที่เขาได้ปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่บริสุทธิ์สะอาดแล้ว

สมเด็จพระสังฆราชทรงสรรเสริญ

- ท่านเจ้าคุณชินฯ ท่านเป็นพระเถระผู้เป็นบัณฑิต •

๕ ธันวาคม ๒๕๒๗ ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ที่พระภavanaพิศาลเถร

ท่านเจ้าคุณพระภavanaพิศาลเถรเป็นผู้ที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางในนามหลวงพ่อพุทธ ฉายา ฉานโย หรือท่านเจ้าคุณชินฯ เดิม ท่านเป็นพระเถระผู้เป็นบัณฑิต มีคุณต้องตามพุทธภาษิตที่ยกขึ้นเป็นบทอุทเทส แปลความว่า **บัณฑิตพึงตั้งตนไว้ในคุณอันสมควร ก่อนสอนผู้อื่นภายหลัง จึงไม่มัวหมอง** ตามประวัติของท่านนับแต่บรรพชาอุปสมบทแล้วจนปัจจุบัน ท่านปรากฏว่าเป็นผู้ไม่มัวหมองในศีล ในธรรม ในวินัย ความไม่มัวหมองในศีล ในธรรม ในวินัยนี้แหละเป็นคุณลักษณะพิเศษที่แท้จริงของผู้มีชีวิตประเสริฐ คือชีวิตของพระในพระพุทธศาสนา **คุณลักษณะพิเศษที่แท้จริงของพระผู้มีชีวิตประเสริฐ มิได้อยู่ที่อิทธิฤทธิ์หรือลาภยศใดอื่น**

ศีล คือ ความเรียบร้อยงดงาม เป็นปกตินั้น ต้องมีด้วยกันทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ ดังเป็นที่เข้าใจแล้วว่า บรรพชิตต้องมีศีลของบรรพชิต คฤหัสถ์ต้องมีศีลของคฤหัสถ์ แม้ไม่แยกออกเป็นผู้ถือศีล ๕ ศีล ๘ แต่ถ้ามีความเรียบร้อย มีพร้อมทั้งกาย วาจา ใจ ตั้งอยู่ในสุจริตกาย สุจิตวาจา สุจิตใจ ก็เรียกว่าเป็นผู้มีศีล ธรรม วินัย นักปกครองที่ดีก็ต้องมีธรรม มีวินัยของนักปกครอง ตำรวจ ทหาร ข้าราชการ พลเรือน ก็ต้องมีธรรม มีวินัย พ่อค้าพาณิชย์ก็ต้องมีธรรม มีวินัย ครู อาจารย์ นักเรียน นักศึกษา ก็ต้องมีธรรม มีวินัย เป็นธรรมวินัยเฉพาะตน

ผู้มัวหมองในศีล ในธรรม ในวินัย แม้เป็นนักบวช ก็เป็นนักบวชผู้มัวหมอง แม้เป็นคฤหัสถ์ก็เป็นคฤหัสถ์ผู้มัวหมอง เมื่อเป็นผู้มัวหมองในศีล ในธรรม ในวินัย แม้จะรุ่งเรืองด้วยอิทธิฤทธิ์ ลาภ ยศ สรรเสริญ มีความสามารถในการอบรมสั่งสอน ในการประกอบธุรกิจอาชีพเพียงใดก็หาพ้นจากความมัวหมองได้ไม่ หาได้ชื่อว่าเป็นบัณฑิตตั้งตนไว้ในคุณอันสมควรไม่ ไม่ชื่อว่าเป็นผู้ใหญ่ที่แท้จริง **ธรรมะเครื่องอยู่ของผู้ใหญ่ ผู้ไม่มัวหมองในศีล ในธรรม ในวินัย ก็คือพรหมวิหารธรรม**